Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 14 grudnia 1934 r.- 1187.-

T r e ś ć n u m e r u:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

W y w i a d m i n . L o z o r a i t i s a n a t e m a t k o n f e r e n c j i t a l l i ń s k i e j . "Liet.Aidas" Nr.282 z 11.XII 1934 r. Minister Spr.Zagr. S.Lozoraitis udzielił po powrocie z podróży po państwach bałtyckich korespondentowi Elty następującego wywiadu:

Konferencja ministrów trzech państw bałtyckich była pierwszym etapem powziętej w umowie z dn.12 września uchwały o współpracy tych państw. Na pierwszem miejscu wśród prac konferencji były kwestje polityki zagranicznej, dotyczące międzynarodowej sytuacji w Nadbałtyce. Konferencja zgodnie uznała, że wspólne wysiłki trzech państw muszą być skierowane ku wzmocnieniu pokoju i bezpieczeństwa.

Wychodząc z tego stanowiska, podyktowanego przez obecne okoliczności, rozpatrzyła konferencja kwestje projektu paktu wschodniego, potwierdzając swe przychylne względem niego ustosunkowanie. Konferencja uchwaliła również wprowadzenie w życie całego szeregu konkretnych zarządzeń dla współpracy międzynarodowej i wzajemnej pomocy dyplomatycznej, mianowicie ustaliła ona jednolite instrukcje dla przedstawicieli dyplomatycznych i konsulów i wspólne przedstawicielstwo na konferencjach międzynarodowych. Będąc zawsze wierne paktowi Ligi Narodów, Litwa, Estonja i Łotwa, zgodnie z uchwałą konferencji, rozszerzą swą działalność w instytucjach Ligi Narodów. W tym celu w tych instytucjach Ligi, gdzie liczba uczestniczących państw jest ograniczona, jedno z państw bałtyckich będzie reprezentowało interesy również dwóch pozostałych. Pozatem trzy państwa podejmą kroki, aby państwom bałtyckim udzielono również możliwości przedstawicielstwa w organizacjach Ligi Narodów odpowiednio do ich wagi międzynarodowej i finansowego układu.

Konferencja tallińska rozpatrzyła również i rozstrzygnęła niektóre kwestje, dotyczące wzajemnych stosunków Litwy, Łotwy i Estonji. Zostanie zwrócona szczególna uwaga na urzeczywistnienie konferencji szkolnej. Zostanie utworzony komitet dla kodyfikacji i uzgodnienia konwencyj szkolnych i innych dotyczących obywateli trzech państw konwencyj i dla ustalenia i przygotowywania ich konferencyj celem ujednostajnienia sytuacji ich obywateli i oparcia jej na zasadach wzajemności.

Na prośbę konferencji estońskie M-stwo Spr.Zagr. podjęło się przygotowania projektu konwencji arbitrażowej, który zostanie rozpatrzony na najbliższej konferencji. Ekspertom zostanie zlecone zbadanie ustawodastwa wekslowego, czekowego i t.p. i ujednostajnienie nomenklatury celnej. Wreszcie wyrażono życzenie porozumienia się co do ułatwień we wzajemnej komunikacji obywateli trzech państw bałtyckich.

Z tych ważnych uchwał widać, że program prac był obszerny i konkretny.

Konferencja udała się dzięki wzorowej organizacji, którą stworzyło estońskie M.S.Zagr i duchowi przyjaźni i solidarności, jakim przepojone były wszystkie narady trzech państw. Taki sam duch można było stwierdzić również w tych kwestjach politycznych, które były jasne dla jednego z układających się państw.

Manifestacja jedności państw bałtyckich, jednocząc ich akcję polityczną, może przyczynić się do rozproszenia ciężkiej atmosfery, stworzonej przez propagandę pewnych czynników, wywołującą nieufność i niepewność..

Litwa nigdy nie dawała podstawy do takiej propagandy, a mimo to często była objektem nieprzyjaznej kampanji. Spokojna praca Litwy, która nie jest przeciw komukolwiek skierowana i ma na celu wzmacnianie pokoju i bezpieczeństwa wespół zarówno z uczestnikami umowy genewskiej, jak i mocarstwami, doprowadzi wkońcu do pożądanego przywrócenia spokoju i zaufania.

Oprócz konferencji celem podróży min.Lozoraitisa do Tallina było złożenie wizyty estońskiemu ministrowi S.Zagr.p.Seljamaa.Serdeczne przyjęcie, jakiego doznał w Tallinie, jeszcze raz zaświadcza, jak mocne są przyjazne uczucia,łączące oba narody.Zwłaszcza dobrze zachowuje minister w pamięci przyjęcie przez prezydenta Republiki Estońskiej p.Paetsa i ministra S.Zagr. p.Seljamaa. Minister powrócił z przeświadczeniem, że stosunki lit.estońskie jeszcze bardziej się wzmocnią.

Wreszcie minister Lozoraitis wspomniał o serdecznem przyjęciu w Rydze i Helsinki, dopatrując się w niem również zacieśnienia więzów łączących Litwę z państwami bałtyckiemi.

"R y t a s" o s t o s u n k u N i e m i e c d o E n t e n t y B a ł t y c k i e j ."Rytas" Nr.282 z 12.XII.1934 r. Art.p.t."Niemcy a Ententa Bałtycka". Streszczenie:

Z chwilą, gdy stała się aktualna sprawa stworzenia Ententy Bałtyckiej, Niemcy zaczęli dokładać wszelkich wysiłków, by w jakikolwiek sposób utrudnić tę sprawę. Niezrozumiałą jest rzeczą, dlaczego Niemcy z taką uporczywością śledzą każdy krok krajów bałtyckich i sarkastycznie przyjmują każdą ich uchwałę, każde postanowienie. Państwa bałtyckie nie są przecież dla Niemiec groźne. Niemcy wiedzą o tem bardzo dobrze. O ile jednak mimo tego Niemcy ciągle o państwach bałtyckich mówią i spowodu tych państw się gniewają,zdradzają tem samem, że Drang nach Osten jest niewątpliwem programowem dążeniem niemieckiem.

Prasa niemiecka w ostatnich czasach prowadzi ohydną kampanję przeciwko krajom bałtyckim,pragnąc przekonać masy, iż Ententa Bałtycka jest rzeczą nierealną, gdyż pomiędzy jej członkami niema jedności. Niemcy głoszą jednak fałsze. Pakt bałtycki, wbrew twierdzeniom niemieckim, posiada realne znaczenie polityczne dla wszystkich państw bałtyckich. Na konferencji tallińskiej podkreślono ponadto całkowicie zgodnie, iż wszystkie państwa bałtyckie skłaniają się ku paktowi wschodniemu. Twierdzenia niemieckie, jakoby Łotwa i Estonja zachowują w tym względzie rezerwę, są więc fałszem.

Jak widać, opierająca się na kłamstwach i fałszach kampanja prasy niemieckiej jest właśnie epilogiem intryg, które się kończą fiaskiem. Nie ulega wątpliwości, że posunięcia Becka w Łotwie i Estonji były podyktowane przez wspólny interes polsko-niemiecki.Jednak ta presja nie przeszkodziła Ententcie Bałtyckiej stać się rzeczywistością. Wydaje się, iż Ententa wkrótce się rozszerzy, gdyż, jak się konstatuje, Finlandja stara się nawiązać z pozostałemi państwami bałtyckiemi kontakt. Ciekawą jest rzeczą, jakich metod będą się imały wtedy Niemcy w stosunku do Finlandji?

K r o n i k a .

P r o t e s t r z ą d u l i t e w s k i e g o p r z e c i w k o r a d j o w e j a g i t a c j i n i e m i e c k i e j ."L.Aidas" Nr.282 /XII.1934/:Przed utworzeniem Dyrektorjatu Bruvelaitisa władze niemieckie agitowały przez radjo, doradzając kłajpedzianom nieprzyjmowanie obowiązków członków Dyrektorjatu. Po utworzeniu Dyrektorjatu to samo radjo w dzień agituje, zachęcając posłów Sejmiku do wyrażenia Dyrektorjatowi Bruvelaitisa votum nieufności.

Wobec takiego mieszania się państwa zagranicznego do litewskich spraw wewnętrznych i zakłócania przez to normalnego wykonywania statutu kłajpedzkiego i funkcjonowania Sejmiku rząd litewski zgłosił protest u rządu Rzeszy, a pozatem postanowił zwrócić się w tej sprawie do rządów państw sygnatarjuszy konwencji kłajpedzkiej.-

O d m ó w i e n i e w i z w j a z d o w y c h n i e m i e c k i m d z i e n n i k a r z o m ."Liet.Aidas" Nr.283 /XII.1934/: Polityczni redaktorzy "Preussische Ztg." Alfred Pullmann i "Koen. Allgemeine Ztg." Leo Hollstein zabiegali o wizy na wjazd do Litwy dla udziału w charakterze korespondentów w procesie Neumanna i Sass.

Mając na względzie prowadzoną przez oba wschodniopruskie dzienniki podżegającą i oszczerczą akcję przeciw Litwie i możliwość, że pomienieni redaktorzy po przybyciu do Litwy nadal będą uprawiali tę akcję, odmówiono im wiz, o które prosili.-

I m p e r j a l i s t y c z n e p r z e m ó w i e n i e p r z y w ó d c y m ł o d y c h h i t l e r o w c ó w w P r u s a c h W s c h o d n i c h ."L.Aidas" Nr.282 /XII.1934/:Przywódca młodzieży hitlerowskiej w Prusach Wschodnich Mareck wygłosił ostatnio przemówienie radjowe o zadaniach hitlerowców na pograniczu. Zadaniem młodzieży hitlerowskiej jest mianowicie utworzenie na pograniczu awangardy Rzeszy Niemieckiej i mostu ku Wschodowi.-

Z j a z d z w i ą z k u m i a s t b a ł t y c k i c h .Prasa kowieńska /z 12.XII.1934/:15 grudnia rozpocznie się w Kownie zjazd związku miast bałtyckich. Jak przypuszczają, przybędzie na zjazd kilku burmistrzów Łotwy i Estonji.-

S p r a w a l i t e w s k o - ł o t e w s k i e g o t r a k t a t u h a n d l o w e g o ."L.Aidas" Nr.282 /XII.1934/:Prezes delegacji litewskiej na rokowaniach handlowych między Litwą a Łotwą Norkaitis udzielił przedstawicielom prasy wywiadu, w którym oświadczył, że między delegatami litewskimi a łotewskimi niema istotnej różnicy zdań i można się spodziewać, że w dniach najbliższych zostanie podpisany traktat handlowy.-

H a m o w a n i e t r a n z y t u l i t e w s k i e g o p r z e z w ł a d z e n i e m i e c k i e .Prasa ryska /z 13.XII.1934/:W Kownie otrzymano wiadomości, że władze niemieckie zakazały przewozu przez swe terytorjum tranzytem do Szwajcarji niektórych litewskich artykułów eksportu. Zarządzenie motywowane jest względami weterynaryjnemi. W związku z tym zakazem przesyła obecnie Litwa towary do Szwajcarji drogą morską przez Kłajpedę-Londyn-Antwerpję.-

W y m i a n a d e p e s z p o m i ę d z y m i n . L o z o r a i t i s e m a f i ń s k i m m i n i s t r e m S p r . Z a g r . "L.Aidas" Nr.282 /XII.1934/:Litewski minister S.Zagr.Lozoraitis przesłał z okazji święta niepodległości Finlandji na ręce fińskiego ministra S.Zagr.Hakcela depeszę gratulacyjną. W związku z tem otrzymał min.Lozoraitis odpowiedź z podziękowaniem.-

S z w e d z k a u r z ę d ó w k a o a k c j i n i e m i e c k i e j w K ł a j p e d z i e ."Liet.Aidas" Nr.282 /XII.1934/: Organ rządu szwedzkiego opublikował w tych dniach cały szereg artykułów na temat akcji hitlerowskiej w Kłajpedzie. W artykułach tych podkreśla urzędówka szwedzka niemiecki teror i gwałt,oświadczając, że hitlerowcy dążyli do wywołania powstania w Austrji i Kłajpedzie. Jednak zawiedli się zarówno tu, jak tam. Gdyby nie energiczne poczynania rządu litewskiego, w Kłajpedzie byłaby urządzona krwawa rzeź Litwinów pod hasłem "Heil Hitler".-

M i n i s t e r S p r a w i e d l i w o ś c i S z y l i n g w s p r a w i e w i l e ń s k i e j ."Liet.Aidas" Nr.282 /XII.1934/: W uniwersytecie kowieńskim zorganizowano obchód na rzecz wileńskiego Funduszu Żelaznego. Po odśpiewaniu piosenki "Ej świecie my bez Wilna się nie uspokoimy" przemówił do zebranych studentów w sprawie wileńskiej minister Sprawiedliwości Stanisław Szyling. Oświadczył on że dzień ten skupia wszystkie siły narodu w sprawie Wilna.O Wilnie zawsze Litwini mówią "nasze Wilno". Starsze pokolenie litewskie tembardziej marzy o odzyskaniu Wilna, że było przy jego utracie.Młodsze pokolenie natomiast, które utraty Wilna nie widziało, nosi w swych sercach nie ból, a nadzieję i marzenia. Wierzyć należy, że gdy obok starszych sił staną siły młodsze, nic się im nie oprze. Młode pokolenie dobrze zna przeszłość i wie, że Wilno było ośrodkiem życia politycznego, sztuki i piękna Litwy, jak również sercem rozwoju ducha litewskiego.

Następnie minister podzielił się ze słuchaczami wspomnieniami z Wilna sprzed 20-tu lat oraz oświadczył, że Wilno było i jest sercem Litwy i że Litwini muszą się przygotowywać do jego odzyskania. Na zakończenie podkreślił minister Szyling, że Litwie równie zależy na Wschodzie, jak na Zachodzie. Na Zachodzie muszą się Litwini umocnić nad morzem, gdyż bez morza nie mogą oddychać.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a.

U k a r a n i e p i s m a .Prasa kowieńska /z 11.XII.1934/:Pismo "Lietuvos Ukininkas" zostało ukarane grzywną w wys.300 lt. z zamianą na 3 tygodnie więzienia redaktora odpowiedzialnego za zamieszczenie artykułu podżegającego społeczeństwo przeciw władzom.-

O d ł o ż e n i e z j a z d u Z w i ą z k u T a u t i n i n k ó w .Prasa kowieńska /z 12.XII.1934/:Dnia 15 grudnia miał się odbyć doroczny walny zjazd Związku Tautininków. Jak podaje "Liet.Aid.", zpowodu niedogodnych okoliczności uchwalił zarząd Związku przenieść termin zjazdu na 5 stycznia 1935 r.-

S p r a w o z d a n i e m i n . L o z o r a i t i s a z p o d r ó ż y d o p a ń s t w b a ł t y c k i c h .Prasa kowieńska /z 12.XII.1934/:10 grudnia prezydent Państwa przyjął ministra Spr. Zagr. St.Lozoraitisa. Na posłuchaniu złożył minister Lozoraitis prezydentowi Państwa sprawozdanie o konferencji w Tallinie i podróży swej do Helsinki.-

W y j a z d s z e f a S z t a b u l i t e w s k i e g o d o R y g i .Prasa ryska /z 14.XII.1934/:13 grudnia udał się do Rygi z wizytą szef lit.Sztabu Główego płk.Rasztikis. W raz z nim wyjechał płk.Dulksznis. Obaj złożą wizytę naczelnemu wodzowi armji łotewskiej gen.Berkisowi i innym wyższym oficerom. Do Rygi udał się również łotewski attaché wojskowy w Kownie płk.Kocinsz.

B u r m i s t r z m . K o w n a M e r k i s o r e o r g a n i z a c j i a p a r a t u a d m i n i s t r a c y j n e g o n a L i t w i e .Prasa ryska /z 14.XII.1934/:W Instytucie Badawczym Nauk Społeczno-Politycznych burmistrz kowieński płk.Merkis wygłosił referat w sprawie potrzeby reorganizacji aparatu administracyjnego na Litwie.W związku z referatem wywiązała się dyskusja, w której wziął

m.in. udział sędzia Trybunału Najwyższego Grigaitis.
Płk.Merkis obiecał przedłożyć konkretny projekt w sprawie ulepszenia aparatu administracyjnego.-
W y j a z d p r o f . P a k s z t a s a d o k r a j ó w b a ł t y c k i c h .Prasa ryska /z 14.XII.1934/:Znany geograf litewski profesor uniwersytetu kowieńskiego Pakształ wyjechał do Rygi,Tallina, Dorpatu i Helsinki dla wygłoszenia szeregu odczytów naukowych.-
I n s t y t u t t r a n s f u z j i k r w i .Prasa ryska /z 13.XII.1934/:Przy lit.Czerwonym Krzyżu w Kownie powstaje instytut transfuzji krwi. Prezesem instytutu został dr.Kuźma, zaś członkami prof. Bujniewicz i prof.Mazylis.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"L i e t .Ž i n i o s" o p r o c e s i e h i t l e r o w c ó w. "Liet.Žinios" Nr.284 z 12.XII.1934 r. Art.p.t."Sprawą hitlerowców kłajpedzkich interesuje się cała Europa". Streszczenie:
14 grudnia rozpoczyna się proces hitlerowców w Kłajpedzie.Budzi on zainteresowanie całego świata. Rzecz to zrozumiała. Faszyzm niemiecki dał się poznać już całemu światu, jako ostry imperjalizm i największy burzyciel pokoju. Szczególne zainteresowanie procesem hitlerowców kłajpedzkich okazują Austrja, Polska, Sowiety, Szwecja, Francja i inne państwa, których korespondenci prasowi zjeżdżają do Kowna.
Faszyzm pod każdą postacią jest nieszczęściem ludzkości. Jest on szczególnie niebezpieczny dla małych narodów i państw. Proces germanizatorów kłajpedzkich odsłoni z pewnością parawan, za którym ukrywają się mało jeszcze znane w społeczeństwie środki i cele walki narodowego socjalizmu.-

K r o n i k a .

D o k o ł a p r o c e s u h i t l e r o w c ó w k ł a j p e d z k i c h .Prasa kowieńska /z 12.XII.1934/:Przygotowania do wielkiego procesu Neumanna i Sassa zostały już zakończone. Obecnie Sąd Wojenny zajmuje się rozpatrywaniem różnych kwestyj technicznych,związanych z procesem.
Jak wiadomo, proces wywołał wielkie zainteresowanie zagranicą. Kilku zagranicznych dziennikarzy przybyło już do Kowna. Jak przypuszczają, ogółem przybędzie przeszło 20 przedstawicieli dzienników zagranicznych i agencyj. Dla miejscowej prasy zostanie zarezerwowanych od 15 do 20 miejsc.
Do odpowiedzialności sądowej zostało pociągniętych 126 osób. Trzech oskarżonych ukryło się.
Wszyscy pociągnięci do odpowiedzialności sądowej oskarżeni są o należenie w 1933-34 r. do nielegalnych organizacyj narodowo-socjalistycznych, które kierowane były z Niemiec.
Organizacje nazywały się publiczne i były zaregestrowane, jako partje chrześc.-socjalistyczne i socjalistyczno-ludowe /Christliche-sozialistische Gemeinschaft i Sozialistischevolks Gemeinschaft/.Celem organizacyj było oderwanie Kraju Kłajpedzkiego od Litwy i przyłączenie go do Niemiec.
Dla osiągnięcia tego celu szykowali oskarżeni zbrojne powstanie. Część pociągniętych do odpowiedzialności oskarżona jest również o dokonanie aktów terorystycznych - zamordowanie Jesutisa, zamach na Lepsa i in.
Na rozprawę sądową zostanie wezwanych 296hświadków, 17 ekspertów i 3 tłumaczów.-
O b n i ż e n i e p ł a c c z ł o n k o m D y r e k t o r j a t u .Prasa ryska /z 13.XII.1934/:Dyrektorjat Bruvelaitisa uchwalił zmniejszenie uposażenia dla członków Dyrektorjatu do 1.000 litów.
Pozatem rozważa Dyrektorjat potrzebę utworzenia komisji dla sprawdzenia cen.-
O d d z i a ł O p e r y P a ń s t w o w e j w K ł a j p e d z i e. Prasa kowieńska /z 11.XII.1934/:8 grudnia został otwarty oddział Opery Państwowej w Kłajpedzie.-
N a d u ż y c i a w p o l i c j i k ł a j p e d z k i e j ."Liet. Aidas" Nr.282 /XII.1934/:Z rozporządzenia gubernatora kłajpedzkiego rozpoczęło sprawdzanie paszportów wydawanych kłajpedzianom przez policję kłajpedzką. Stwierdzono, że ten cały szereg nadużyć polegał ~~łąсусk~~ na tem, że policja, posyłając zaświadczenia paszportowe poszczególnym mieszkańcom Kłajpedy, samowolnie niemczyła nazwiska.Tak np.z Janisa Bertulaitisa robiono samowolnie Johanna Bertuleita,z Jugisa Annysasa robiono Georg Anniesa i t.p.-